

MaHa AJANSI

31.Ocak.1965
965/3

AYLIK ÖZEL SAYI

MaHa'nın OCAK 1965 AYI'NA AİT OLAYLAR YORUMLAR BÜLTENİ

TÜRKİYENİN DIŞ BORÇLARI

Ocak ayın, Türkiye'nin dış borçlarının daha iyi anlaşılmasına yol açtı. Dış borçların son iki yılda yüzde 41 oranında arttığı görüldü. Böylece borçlar, eğer yeni borçlar alınmazsa ancak 2014 yılında bitecek. Demek ki, Türk milleti daha 49 yıl, dış borç ödeyecek. Ayrıca devletin iç borçları da yüzde 9 oranında artmış, hazine kefaleti altındaki iktisadî devlet teşekküllerinin borçlarında da yüzde 85 oranında bir artış görülmüştür.

İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ DURUM

Prof. Turhan Feyzioğlu, 4 Ocakta yayınlanan bir makalesinde Türkiye'nin içinde bulunduğu durumu şöyle belirtmiştir:

"Türkiye'nin Başkentinde (Ankara'da) 100 kişiden 45'inin gecekonduarda yaşadığını bilerek, lüks mesken inşaatı ile büyük şehirlerimizi saran Gecekondu çenberinin yanyana gelişmesindeki tehlikeli tezadın çaresini bulmağa mecburuz.

Türkiyedeki gelir dağılımındaki aşırı adaletsizlik, toprak mülkiyetinin bir taraftan dev işletmelere, öte yandan cüce işletmelere yol açan düzensizliği, kalkınma çabalarının gözden uzak tutamayacağı temel davalardır."

Eski Başbakan Yardımcısı, Batı ile olan durumumuzu da kıyaslayan makalesinde şöyle demektedir:

"Batı Avrupada fert başına yıllık gelir ortalaması 1500 dolara yakın Türkiye'de 200 dolar civarında. Kalkınma Plânında öngörülen gelişme hızı tam olarak gerçekleştirilebilse, gayri safi milli hasıla on yılda iki katına çıkar. Fert başına düşen milli gelir ise -Nüfus artışının tesiriyle- daha yavaş yükseleceği için, ancak 18 yılda iki katına ulaşabilir. Böylece İngiltere'nin 1958'deki gelir seviyesine 46 yılda ulaşılabilir. Buna karşılık ortalama kalkınma hızımız Birinci Plânın hedefi olan yılda yüzde 7 yerine yüzde 5 civarında kalır, nüfus artışı da bugünkü hızı ile devam ederse, İngiltere'nin 1958 seviyesine ulaşmamız tam 90 yıl sürer. Böyle bir tempo ile fert başına gelirin iki misline çıkması (yaklaşık olarak bugünkü Yunanistan seviyesine ulaşması) 35 yıl ister. Unutmamalıdır ki, bu süre içinde Batı ülkeleri-hatta bugünkü geri kalmış ülkelerin bir çoğu-hızla ilerlemeğe devam edecektir. 1980'de batının ileri sanayii ülkelerinde fert başına ortalama gelirin üç bin dolara yükseleceği şimdiden hesaplanmıştır.

O halde?.... O halde yarış çetindir. Hayatidir. Kaybedecek zamanımız ve israf edilecek gücümüz yoktur. Batıya bir gün yetişebilmek ondan daha hızlı bir gelişme temposuna ulaşabilmekle mümkündür."

BEŞ YILLIK PLÂN GERÇEKLEŞMESİ

Devlet Plânlanma Teşkilatının hazırladığı 1965 programı yatırım projeleri adlı listeden anlaşıldığına göre Birinci Beş Yıllık Plân başarıya ulaşamamıştır. Memleket için hayatî önem taşıyan 21 büyük proje ile ilgili yatırımlar gerçekleştirilememiştir.

DIŞ YARDIMLARIN MAHİYETİ

Birleşmiş Milletler Teşkilatı "dış yardım"ın mahiyetini şöyle tesbit etmiştir:

"Dış, yardım, Devletler ve devletlerarası kurumlar tarafından verilen, askeri amaçların hizmetinde kullanılmayacak olan, çok uzun vadeli ve çok düşük faizli kredilerle hibe olarak verilen paralardır."

9 Ocak günlü Cumhuriyet gazetesinin belirttiğine göre gelişmiş ülkelerin her yıl yaptıkları 4 milyar dolar civarındaki yardımın ancak yarısına yakın bir bölümü Birleşmiş Milletlerin anladığı manada bir "yardım" niteliği taşımaktadır. Üstelik Cenevre'de toplanan Dünya Ticaret Konferansının sekreteri tarafından açıklanan ra-

SAHİBİ : Kemal TÜRKLER (Türkiye Maden-İş Sendikası Genel Başkanı)

Yazı İşleri Md. : Kemal Sülker (» » » Basın Müşaviri)

İdare Merkezi : Cağaloğlu Nuruosmaniye Cad. Alibaba Türle Sok. No. 18 Kat 3 İSTANBUL Tel : 27 21 39

kamlar, Daş Yardımların aslında geri kalmış millîlere büyük bir külfet yüklediğini ve halkın geçiminde bir iyilik yaratmadığını ortaya çıkarmıştır. Açıklanan rakamlar şöyledir:

1950-1961 döneminde Gelişmiş Ülkelerden az gelişmiş ülkelere ortalama olarak yılda, 4,7 milyar dolar gelmiştir. Aynı süre içinde az gelişmişlerden gelişmiş ülkelere her yıl ortalama olarak 2,4 milyar dolar gitmiştir. Bunlar borç faizidir, kredilerin ödenen kısmıdır ve özel şirketlerin dışarıya çıkardıkları kârlardır.

Bu rakamların ortaya koyduğu gerçek şu olmuştur:

Dışarıdan verilen paraların yarısı her yıl geriye alınmaktadır. Ayrıca geri kalmış ülkelerin hem maddelerini satın alan büyük firmalar, bu malların fiyatlarını düşürmekte, böylece geri kalmış ülkelerin ihraç mallarının fiyatlarında düşürülünce geri kalmışlar, az gelişmenin cezası olarak her yıl kendi ürünlerinin değerini 1,3 milyar olarak da düşürmüş bulunmaktadır. Böylece Daş yardımlar olarak verilen yılda 4,7 milyara karşılık, az gelişmiş ülkelere giden para yılda 3,7 milyardır. Üstelik yardım yapanlar o memleketin ekonomik hayatını da diledikleri şekilde ve kendi yararlarına kontrol etmektedirler. Bu da ulusal bağımsızlık ilkesini çok zedelemektedir.

1965 BÜTÇESİ

Devlet Bütçesi Ocak ayında hazırlandı ve Meclise verildi. 1965 Bütçe tasarısında vasıtalı verdiler vasıtalı vergilere yine geniş ölçüde yer verilmiştir. 1963 te genel bütçe vergilerinin yüzde 67,4 ü vasıtalı vergilerdi. Vasıtalı vergilere aynı ölçülerde yer verildiği görülmektedir. Böylece dar ve sabit gelirli vatandaşların vergi adaleti bakımından bu yıl da isteklerinin gerçekleşmediğini göreceğ ve sıkıntıda devam edeceklerdir.

1963 yılında 343.150 kişi yılda 115.000 lira kazandığını bildirmiştir. Beyan-nameli mükelleflerin yüzde 98 inden fazlasının küçük işletme tipinde çalıştığı anlaşılmıştır. Bu bütçe tasarıda da bu durum muhafaza edildiği için bir çok "parazit firmaların vergi bağışacağı anlaşılmaktadır. Bu bakımdan Bütçenin hedefi olan 14,3 milyarlık gelirin bütçede değişiklik yapılmadığından, vergi kaçırma önlenmediğinden amacına ulaşamayacağı muhtak sanılmaktadır.

USTA İŞÇİ İHTİYACI

Bu ay içinde elde edilen rakamlar kalifiye işçi ihtiyacının 800.000 kişi olduğuna göstermiştir. Bu miktar 8 yıl sonra 2,5 milyona çıkacaktır. Bugün 60.000 ustabaşıya ihtiyaç duyulmaktadır. 8 yıl sonra bu miktar 300.000 kişiye yükselecektir.

Fakat Hükümet bu teknik elemanları yetiştirmek için devlet bütçesinden tahsisat ayırmamakta, sanat okullarına, enstitülerine ve Gece Üniversitelerine gereken önemi vermemektedir.

DEVLET DEMİRYOLLARINDA ÜCRET ARTIŞI

Devlet Demiryollarında Toplu Sözleşme ile ücret artışı sağlanmış ve grev önlenmiştir. Ancak konu, bilim adamlarınca bazı gerçeklerin ortaya çıkarılmasına yaramıştır. Doçent Dr. Haydar Kazgan bir makalesinde şunları belirtmiştir:

"Karayollarında taşıt hizmeti arzeden özel teşebbüsün, Devlet Demiryollarına nisbetle, birim maliyetinin düşüklüğü, yol yatırım maliyetine iştirak etmemiş olmaktan ileri gelmektedir. Bunun yanında özel teşebbüsün sermayeyi tüketen arz fiyatlarının düşüklüğünün farkında olamamasının da payı vardır. Özel teşebbüs yol yapım maliyetine iştirak etmediği gibi çalıştırdığı şöfor ve diğer personele hiç bir sosyal güvenlik sağlamamaktadır. Başka bir deyişle özel teşebbüs istismar edici ücret politikası sayesinde personel maliyetini asgaride tutabildiği halde demiryolları bir taraftan bütün yatırımlarının yükünü maliyetine yüklemek zorunda olduğu gibi, sosyal mevzuatın getirdiği bütün sosyal güvenliğini sağlamak zorunda bırakılmaktadır.

Bu sebeple Devlet Demiryollarının zararlarının kısmen olsun özel teşebbüsün gayri meşru rekabetinden ileri geldiğini söylemek mümkündür."

Bu bakımdan özel teşebbüsü koruyucu ve devlet hazinesine borç yükleyici bir taşıt politikasının bırakılması zorunlu görülmektedir.

DEVLET FABRİKALARININ HALKA DEVRİ

Maliye Bakanı Ferit Melen, Bütçe Komisyonunda bir konuşma yapmış ve bu arada

şu fikri ileri sürmüştür:

İktisadi devlet teşekküllerine ait bazı fabrikalar bundaki şahıslara satılabilir.

Bu görüş başında çeşitli yorumlara yol açmıştır. Prof. Memduh Yaşa, bu konuda şu fikirleri ileri sürmüştür.

"Devlet işletmeleri yüksek gelir sahibi iş adamlarına satıldığı takdirde, Türkiye'de sermaye birikimine hiç bir net ilâve yapılmış olmaz. Zira bunlar, zaten yatırıma tahsis edecekleri fonları devlet fabrikalarını satın almakla kullanmış olurlar. Devlet, satıştan sağladığı meblağları cari masraflarda kullandığı takdirde sermaye birikim hızı üstelik düşmüş bulurur.

Halbuki devir, tasarruf eğilim ve kabiliyeti düşük olan işçi, memur, küçük esnaf, küçük çiftçi gibi sınıflara yapılabilir. Bunun için, işletmeleri belli bir kâr nisbetine göre değerlendirmek, bu değeri küçük hisselerle ayırmak ve sözü geçen sınıflara müsait ödeme şartları ile satmak icab eder. Bu takdirde, o vakte kadar tasarrufta bulunmayan şahıslar bu hisselerden satın almak için davranışlarını değiştireceklerdir. Hisse senetlerinin isme yazılı olması, uzun müddet satılamaması, haczedilememesi, rehnedilememesi, spekülasyon yoluyla işlemlerin büyük sermayeye kaptırılmasını önlemek için şarttır."

ALMANYA'DAKİ İKİ İŞÇİMİZ ÖLDÜRÜLDÜ

Yeni yılın ilk gününde Almanya'nın iki şehrinde iki Türk işçisi öldürüldü. Bir lokalde bira içme yüzünden çıkan kavgada Dinarlı Ardin Akdeniz Köln'de öldürüldü. Mülheimde 24 yaşındaki Danyal Oktay bir bar sahibinin karısını öpmeye kalkıştığı için öldürüldü.

Bu arada yapılan bir istatistikte 1964 yılında Avrupaya sekiz milyon kilo işçi ihraç edildi. Türk işçisinin kilosu 115 lira 50 kuruş ediyordu. Fındığın kilosu ise 10 lira tutuyordu.

1965 yılı başında Avrupaya gitmek için sıra bekleyen işçi sayısı 250.000 dir. İş ve İşçi Bulma Kurumu Haftada iki gün (Salı ve Cuma) Almanya'ya işçi göndermektedir.

SOVYET RUSYA DA İŞÇİ MÜBADELESİ İSTEDİ

Memleketimizi ziyaret eden Sovyet Meclis Heyeti Başkanı Podgoray, 8 Ocak İzmir'de yaptığı bir konuşmada Türkiye ile Rusya arasında işçi alış-verişi olması dileğini ileri sürdü. Bu arada İzmir'de ve İstanbul'da bir kaç fabrikayı gezen Rus Heyeti, ziyaretinden memnun olduklarını bildirdiler.

HOLLANDA' DA GREV YAPAN TÜRKLER

Hollanda'da (Zaandam şehrinde) Indeco inşaat firmasında çalışan Türk işçilerinden 57 si işverenin sözünde durmaması yüzünden grev yaptılar. İşçileri işveren hemen işten attı ve Türkiye'ye gönderdi. Özel bir uçakla 15 Ocakta gelen Türk işçileri, Hollandalı işçilerden fazla çalıştıkları halde Hollandalı işçilerden az ücret aldıklarını bildirdiler.

İşçiler Ankara'ya iner inmez Türk topraklarını öptüler ve "yaşasın vatanımız" dediler. Haftada 117 Florin alacaklarını bildirilerek Hollanda'ya gönderilen işçilere firma haftada 69 florin vermişti. Dört ay cehennem azabı çektiklerini bildiren işçiler kendilerini Cemal Ali Ersu adlı bir Hollanda'ya işçi gönderme bürosunun iffal ettiğini söylemişlerdir.

50.000 TÜRK AMERİKA'YA GİDEBİLECEK

Amerika Cumhurbaşkanı Johnson, Muhacir Kanununda değişiklik yaptı ve böylece Türkiye'de yaşayan 50.000 kişinin Amerika'ya hicret edebilmesi mümkün oldu. Şimdiye kadar müracaat edip de Amerika'ya giremeyen Türkler bu kanun çıkar çıkmaz Amerika'ya muhacir olarak gidebileceklerdir.

EMEK HİRSIZLARI

Haber Gazetesinde Fikret Baha Berke 6 Ocakta ilgi çeken bir makale yayınladı. Bunda Emek Hırsızları'ndan söz ediyor ve şöyle diyordu:

"Eğer emeğinizin, alınterinizin karşılığını eksiksiz almak isterseniz, eğer takatınızı aşan çalışma saatlerinizin normal ölçülere inmesi için direnirseniz, eğer kafanızın veya kolunuzun size sağladığı imkânları insan gibi yaşamınıza yetecek seviyeye çıkarmaya uğraşırsanız, ve bütün bunları biraz sertçe meydana vurursanız ithamların en kolayına, ve en beyağısına hazırlanınız. Siz mutlaka komünistsiniz veya bolşeviksiniz.

Bu ithamları tüyleri bir santim bile yerinden oynamadan, vicdanları yarım milim bile yerinden k m damadan savururlar. Bir bardak soğuk su içer gibi, siğaradan bir derin nefes  eker gibi...

Bu adamları karşınıza alıp de:

-Behey teres! Benim çalışmamı, benim emeğimi s m rnek, benim sayemde milyonlar varmak, benim meydana getirdiğim istihsalı paraya çevirip saltanat sürmek vatanseverlik, yurtseverlik de benim emeğimin karşılığını istemen komunistlik haçı diyemezsiniz. Susarsınız.

 unku bunlar bir takım emek s m r c lerdir, ki bu namuşlu bir iktisadî düzenini bile yerinden söküp e unacı sandıkları komünizme zemin hazırlarlar.

Sosyalizm nedir? Komünizm nedir? Bu doktrinlerin dayandıkları fikri ve nazari temeller nelerdir? Bir memlekette bu sistemlerin filizlenmesi için ne gibi sosyal ve ekon mik şartlar lazımdır? diye sorunuz bu adamlara, H sme  ağanın öküzü gibi bel bel suratınıza bakacaklardır.

En küçük fikri bir hazırlıklara yoktur bu alanda. En küçük bilgileri yoktur.

Onlar yalnız s m rme i bilirler. Bir de, bu hayesızca sömürülmeye tahammül edemeyenlere "komünist" demeyi, "bolşevik" demeyi...

YABANCI SERMAYENİN KARI

Ticaret Bakanı Fenni İslimiyeli Yabancı sermayenin 10 yılda 15 milyon k r sağladığını bildirdi. Bu arada Yeni Gazete, Yabancı Sermaye Düşmanlığının yaygınlığına değinen bir makalesinde şunları belirtti.

"Bir müddettenberi bazı dergilerde, bazı gazetelerin belli sütunlarında, yabancı sermaye ortaklığı ile y urt doğrudan doğruya yabancı sermaye ile kurulmuş her türlü teşebbüse karşı şiddetli bir kampanya açılmış bulunmaktadır. Petrol şirketleri, ecza sanayii, montaj fabrikaları, gıda ve temizlik maddeleri imal eden müesseseler, henüz tasavvur halindeki bira fabrikası, petrol rafinerileri,  elik endüstrisi ve daha başkaları bu kesif şiddetli ve fakat tek sesli hücuma açık hedef teşkil etmektedir.

Hücum kampanyasında rol alanlara göre memleketimizde yabancı, yahut yabancıların ortak olduğu teşebbüs olarak ne varsa, hepsi batı emperyalizminin bizdeki yuvaları, memleketi sömüren birer parazite, kalkınmamızı ve mill  sahayimizin gelişmesini önleyen manialar zinciridir. Bu d ş nc de olanlara Atat rk  de kendi görüşlerinde göstermeye, şimdiki yabancı, yahut yabancı iştirak  teşebbüsleri 1930 larda devletleştirilen yabancı iştiyazlı şirketlere benzetmeye h sası bir itina göstermektedirler."

Bunları yazan Yeni Gazete bu görüşlere  attıktan sonra şu kanısını bildiriyor:

"Hürriyet içinde, insan hayatiyetine yaraşır metodlarla kalkınmaya taraftar olanlar davalarını savunmada hasımları kadar cesaret gösterdikleri takdirde, Türkiye hiç bir vakit kolektivist iktisat politikasının tatbik sahası olmak fel ketine uğramayacaktır."

PETROLÜN MİLLİLEşTİRİLMESİ İSTENDİ

Türkiye Petrol İşçileri Sendikaları Federasyonu Başkanı Mehmet Kılıç 9 Ocakta yaptığı basın toplantısında petrolde millileştirme istedi.

Daha önce de Ankara'da Orta Doğu Teknik Universitesinde yapılan bir açık oturumda Türkiye de petrol konusu ele alınmış ve şu görüşler belirtilmişti:

Profesör M ammer Aksoy:

"Petrol dünyanın yegane stratejik maddelerinden biridir. Petrol olmadan harb olmaz. Bizim yapacağımız yegane şey, petrolde başkasına muhtaç olmaktan kurtulmaktır.

Doğan Avcıoğlu:

Yabancı şirketler, gittikleri memleketlerde milletvekilinden avukatına kadar herkesi elde etmek için büyük gayretler gösterir. Yabancı petrol şirketleri öyle birleşmişlerdir ki, son Kıbrıs olaylarında çıkartma yapacak Jetlerimize Jet benzinini satmamak için bizi bir süre benzinsiz bırakmışlardır."

İstanbul Teknik Universitesi Talebe Birliği Başkanı Uygut Beyaz da bir basın toplantısı yaptı ve memleketimizde yabancı petrol şirketlerine verilen im-

BANK-İŞ'İN GREVLERİ

Bank-İş Sendikası Osmanlı Bankasında grev yaptı. 105 memur greve katıldı. Üstelik Bank-İş Bölge Çalışma Müdürlüğünü savcılığa verdi ve işveren vekillerine mühürlü boş kağıt verdiğini iddia etti. Bank-İş Türk Ticaret Bankasında da grev ilân etti.

Osmanlı Bankasında Toplu Sözleşme yapılarak grev sona erdi.

BURSA MATBAA İŞÇİLERİ GREVİ

Bursa Matbaa işçileri grev yaptı. Bursa'daki öteki sendikalar bu grevi desteklediklerini bildirdiler. Dokuz Sendika İl Genel Meclisinin A.P.li Üyelerine hitaben bir bildiri yayınladılar. Bildiride şöyle deniyordu:

"Sizin sosyal adalet anlayışınız bu mudur? Ekmecek parası için greve kadar giden Vilâyet Matbaası işçilerinin çalıştıkları yeri siz nasıl kapatmak istersiniz? Davayı sonuna kadar götüreceğiz. Durumu şiddetle protesto ederiz."

Bu protestoya sebep İl Genel Meclisinin A.P.li üyelerinin Vilâyet Matbaasını kapatmaya karar vermesidir.

KARAKURT OLAYI

Ocak ayının ikinci yarısı, Karakurt köyünde öğretmenlere ve kaymakam vekili-ne saldıran gericilerin yarattığı olay ve bunun yorumuyla geçti. İçişleri Bakanının açıklaması şu oldu:

"Olay bir gerici hareketidir. Tahkikata göre Manisa'lı Hafız Mehmet devamlı surette köye gelmiş ve gericilik propagandası yapmıştır. Karakurt köyü sakinleri yıllarca önce Bulgaristan'dan gelen göçmenlerdir. Tecavüze uğrayan öğretmen Kâzım Aras ise on yıl önce buraya tayin edilmiş ve bu köyden evlenmiştir. Saygı gören, saygı uyandırmış olan bir insandır. Son zamanlarda bu köyde geniş surette Nurculuk propagandası başlamıştır. Hafız Mehmet ve gerici köy din adamlarının telkinlerine kapılan köylüler öğretmene düşman olmuşlardır."

Ayrıca Öğretmenin çocuklara futbol oynatıp vakit geçirtmesi de gerici din adamlarının tenkidine yol açmış "top oynayan kâfirdir" diyenler olaya sebep olmuşlardır.

BİLDİRİLER

Bütün partiler başkanları ve gençlik teşekkülleri birer bildiri yayınlayarak tecavüz olayını protesto etmiştir. Ancak A.P. Genel Başkanı Süleyman Demirel, olay mahkemeye intikal ettiği için herhangi bir yorum yapmamıştır.

TOPRAK REFORMU

Toprak reformu kanun tasarısı Meclise verilmiştir. Tasarıya göre üç yıl sürece toprak alım satımı yasaklanacaktır. Verilecek toprak şöyle sınırlandırılmıştır: (Dönüm olarak, en çok)

İklim Bölgesi	Birinci sınıf		İkinci sınıf		Üçüncü sınıf		Dördüncü sınıf	
	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu
Kurak	200	50	250	62	300	75	400	55
Yarı kurak soğuk	144	48	180	60	216	72	288	53
Yarı kurak	80	40	100	50	120	60	160	44
Yarı nemli	60	30	75	37	80	45	120	83
Nemli	40	20	50	25	60	30	80	22

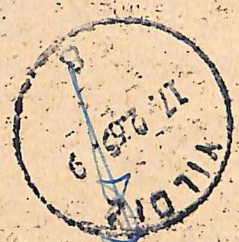
Dağıtılacak Topraklara gelince: (Tarla dönüm olarak)

İklim Bölgesi	Birinci Sınıf		İkinci Sınıf		Üçüncü sınıf		Dördüncü sınıf	
	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu	Kıraç	Sulu
Kurak	1250	310	1560	390	1875	470	2500	340
Yarı kurak soğuk	900	300	1125	375	1350	450	1800	330
Yarı kurak	500	250	625	310	750	375	1000	275
Yarı nemli	375	185	470	235	510	250	1750	205
Nemli	250	125	310	155	375	185	500	140

Yapılan ilk incelenmeler bu tasarının gerçek bir toprak reformu olmadığı yolundaki görüşleri kuvvetlendirdi. Belirtildiğine göre tasarı büyük toprak işletmesi kooperatiflerinin kurulmasını öngörmektedir. Topraksız çiftçinin iyi bir zirai işletme kurmasını sağlayacak işletme kredisi getirmemektedir. Tarım aletleri, gübre yardımı gibi destekleyici bir yönü yoktur. Üstelik tasarı reformu 25 yılda gerçekleştirmeyi amaç bilmıştır. Topraksız köylünün 25 yıla tahammülü yoktur.

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the paper.

Yahya el-majid
17-2-65

[Handwritten signature]